

самобутності. Водночас українська мова зберегла значний потенціал до відновлення, а її історична спадщина може бути повернена до активного вжитку.

Отже, значення відновлення репресованої лексики полягає у збагаченні сучасного мовлення та зміцненні національної ідентичності. Важливим є те, що саме через усвідомлення мовних втрат і роботу над поверненням забутих слів українське суспільство отримує можливість забезпечити повноцінний розвиток своєї мовної системи та зберегти її унікальність у майбутньому.

Література

1. Шевельов Ю. В. Українська мова в першій половині двадцятого століття (1900-1941). Стан і статус. Нью-Йорк : Вид-во “Сучасність”, 1987. 295 с.
2. Кочерга О. Мовознавчі репресії 1933 року. Інформаційний вебпортал «Ji Magazine» URL: <https://www.ji.lviv.ua/n35texts/kocherha.htm#up> (дата звернення: 20.04.2026).
3. Українська мова у ХХ сторіччі - історія лінгвоциду. Документи і матеріали / За ред. Л. Масенко. - К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. — 399 с.

Шарата Наталія – д-р пед. н., професор кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

Головчак Анастасія – здобувачка вищої освіти спеціальності D4 Публічне управління адміністрування, Миколаївський національний аграрний університет

ЧИТАННЯ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

У роботі розглянуто читання українською мовою як важливий чинник розвитку особистості в сучасному суспільстві. Проаналізовано його вплив на інтелектуальну сферу людини, зокрема на розвиток мислення, пам'яті, уяви та мовленнєвих навичок. Підкреслено значення регулярного читання для формування мовної культури, розширення словникового запасу та розвитку критичного мислення. Окрему увагу приділено ролі української мови як засобу глибшого сприйняття художніх і наукових текстів, а також як носія культурних і національних цінностей. Розглянуто вплив читання на формування морально-етичних орієнтирів особистості, розвиток емпатії, здатності до саморефлексії та розуміння соціальних явищ. Також висвітлено значення читання для емоційного розвитку, формування творчого мислення та здатності до самовираження. Показано, що читання українською мовою сприяє соціалізації особистості, розвитку комунікативних навичок, уміння аргументувати власну думку та брати участь у суспільному житті.

Читання є одним із найважливіших інструментів формування особистості, її світогляду, моральних орієнтирів та інтелектуального потенціалу. Особливо вагоме значення має читання рідною мовою, адже саме через неї людина найглибше сприймає зміст тексту, культурні коди та національні цінності. У контексті України читання українською мовою є не лише засобом пізнання, а й важливим чинником самосвідомості та громадянської ідентичності.

1. Читання як основа інтелектуального розвитку

Читання сприяє розвитку мислення, уяви, пам'яті та мовлення. Через книжки людина отримує доступ до знань у різних галузях: історії, науки, культури, філософії. Читання українською мовою дозволяє краще засвоювати інформацію, оскільки вона подається у природному для читача мовному середовищі. Це підвищує рівень розуміння тексту та сприяє формуванню критичного мислення.

Крім того, регулярне читання розширює словниковий запас, покращує грамотність і навички письма. Особливо важливо це для дітей і молоді, які формують мовну компетентність саме через читання. [3]

2. Формування національної ідентичності

Українська мова є носієм культури, традицій та історичної пам'яті народу. Читання творів українських авторів допомагає усвідомити свою приналежність до нації, зрозуміти її цінності та історичний шлях. Через художню літературу, поезію та публіцистику передається дух епохи, переживання народу, його боротьба та здобутки.

Читання українською мовою сприяє зміцненню національної свідомості, що особливо актуально в умовах глобалізації та інформаційного впливу інших культур. Воно допомагає зберегти мовну та культурну самобутність.

3. Морально-етичне виховання

Література відіграє важливу роль у формуванні моральних якостей особистості. Через образи героїв, їхні вчинки та життєві ситуації читач вчиться розрізняти добро і зло, формує власні етичні переконання. Українська література багата на твори, які порушують важливі моральні питання: справедливість, гідність, свободу, любов до Батьківщини.

Читання сприяє розвитку емпатії – здатності співпереживати іншим. Це особливо важливо для гармонійного розвитку особистості та її соціалізації. [2]

4. Розвиток емоційної сфери та творчого мислення.

Художні тексти стимулюють уяву, допомагають розвивати креативність та образне мислення. Читач, занурюючись у світ літературного твору, переживає різні емоції, що збагачує його внутрішній світ. Українська мова, зі своєю мелодійністю та виразністю, підсилює емоційний вплив тексту.

Крім того, читання може стати поштовхом до власної творчості: написання творів, віршів, що сприяє самовираженню особистості. [1]

5. Соціалізація та комунікативні навички

Читання українською мовою сприяє розвитку комунікативних навичок, адже допомагає краще формулювати думки, аргументувати свою позицію та

вести діалог. Людина, яка читає, легше адаптується у суспільстві, бере участь у культурному житті та громадських процесах.

Крім того, спільне обговорення прочитаних творів формує навички дискусії та поваги до думки інших.

Отже, читання українською мовою є потужним чинником розвитку особистості. Воно сприяє інтелектуальному, моральному, емоційному та соціальному становленню людини. Через читання формується національна ідентичність, розвивається мовна культура та критичне мислення. У сучасному світі важливо підтримувати інтерес до читання українською мовою, адже це є запорукою збереження культурної спадщини та розвитку суспільства.

Література

1. Грицак Н. Художня література як ресурс формування емоційного інтелекту майбутніх учителів-словесників в умовах війни в Україні.
<https://journals.tnpu.ternopil.ua/index.php/sm/article/view/2794/2560>
2. Яценко Т.О. Розвиток читацької компетентності учнів ліцею у контексті нової парадигми шкільної літературної освіти.
<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/4737/YATZENKO.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
3. Матвійчук О.Є. Читання як інструмент формування життєвої стратегії особистості в умовах інформаційного суспільства
<https://pedagogical-academy.com/index.php/journal/article/view/1180/1062>

Шарата Наталія – д-р пед. н., професор кафедри українознавства та суспільних наук, Миколаївський національний аграрний університет.

Кісліцина Альона – здобувачка вищої освіти спеціальності D4 Публічне управління та адміністрування, Миколаївський національний аграрний університет.

ДІАЛЕКТ ПІВДНЯ УКРАЇНИ ЯК СКЛАДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ МОВНОЇ КУЛЬТУРИ

Розглянуто особливості діалекту півдня України як важливої складової національної культури.

Діалект півдня України є важливою складовою мовної культури країни, оскільки він ілюструє, як цей регіон розвивався з плином часу, відображає різноманіття етнічних груп, які там проживають, та показує, чим відрізняється місцева культура. Він зберігає особливості живої розмовної мови, відображає світогляд її носіїв і є цінним інструментом для дослідження мовних функцій.